

III.

Mindezeket azonban a mai idegorvosok jól berendezett gyógyintézetekben és legtöbbször hosszabb idő (legtöbbször hónapok, sőt évek) alatt végzik. Jézus viszont gyógyításait sokszor zavaró hatású környezetben és mindig azonnali eredménnyel végezte. Miképen volt ez lehetséges? Első sorban is Jézus minden esetben gondoskodott arról, hogy a zavaró körülményeket eltüntesse. Sok esetben látjuk, hogy betegét a sokaságból, vagy a faluból is, kivezeti; ha házban van, a nem-kívánatos személyeket eltávolítja, akiket pedig megtűr maga mellett, azok annyira át vannak itatva a beléje vetett bizalomtól és az Istenbe vetett hittől, hogy hátrány helyett előnyt jelentenek a gyógyulás számára, hiszen azt a sugallást, mely a beteget valósággal kiemeli nyomorúsága lelki völgyéből, még nagyobb mértékben erősítik. Másod sorban: Jézus nem minden beteget gyógyított meg, illetőleg: nem minden esetben állott a gyógyulást keresők rendelkezésére. Meg tudta bizonyára ítélni, melyek azok a betegségek és kik azok a betegek, akiket meg tud gyógyítani. Ez az állítás más felekezetűek számára talán visszásznak tűnik fel, hiszen Jézus szerintük mindent meg tudott tenni, amit akart. Unitárius ember előtt viszont az tűnének fel visszásznak, ha Jézus tényleg mindenkit meg tudott volna gyógyítani, ha akarja, — és mégis elnézte, hogy nyomorultan szenvedő felebarátainak százai tovább is viseljék betegségük terhét. Kétségtelen, hogy Jézus csak azokat gyógyította meg, akik hittek, azaz, akik hittek Isten jóságában és bíztak az ő erejében. Ezt később részletesen is ki fogjuk fejteni, viszont minden ideggyógyász, sőt minden orvos előtt is ismeretes az a tény, hogy még orgánikus betegségeknél is igen

fontos, hogy a beteg bizzon orvos tudásában s higgye, hogy meg fog gyógyulni, — lelki (idegi) betegségeknél pedig ez a körülmény egyenesen elengedhetetlen.

Annak ellenére azonban, hogy Jézus nem mindenkit gyógyított meg, aki korában beteg volt, tényleg végzett olyan gyógyításokat, amelyeket hasonló körülmények között és oly rövid idő alatt a mai orvosok nem tudnának elvégezni. (Ez egyúttal felelet Dr. Glendening ama megjegyzésére is, hogy ma a Waco-i közkórházban mindennap végeznek olyan gyógyításokat, mint amelyeneket Jézus végzett!) Ha azonban figyelembe vesszük, hogy a mai lélektan, mely ezeket a gyógyításokat lehetővé teszi, még alig hatvan éves (Wundt Lipcsében 1879-ben felállított első kísérleti laboratóriumának létrejöttétől számítva) s hogy tehát még sok olyan módszert fog ez a tudomány fölfedezni, amelyről ma még álmodni sem lehet, — s ha figyelembe vesszük azt az eltagadhatatlan tényt, hogy a történelem eleddig még Jézushoz hasonló személyiséget nem ismer, hogy Jézus csak egy volt s hogy hozzá nem lehet hasonlítani a mindennapi embereket, akik közül a mai idegorvosok is kikerülnek: akkor talán nem fogja senki sem kétségbevonni, hogy a tudomány alapján is lehetőnek tartott gyógyításokat Jézus igenis elvégezte s hamarabb és eredményesebben végezte el, mint bárki más emberfia, aki valaha is a földön járt.

Mindezeknek részletesebb megmagyarázása végett foglalkozunk most azokkal a módszerekkel és eszközökkel, amelyekkel Jézus gyógyításait végrehajtotta. Főforrásunk (Body, Mind and Spirit) részletesen foglalkozik ezekkel a módszerekkel és eszközökkel. Ismertessük hát azokat ennek a fejtegetésnek az alapján.

„Ha ez a kifejezés „csoda“ azt kívánja jelenteni, hogy valami hatalmas és titokzatos erő félrelöki azokat a törvényeket, melyek rendes körülmények között az ember testét és lelkét kormányozzák, akkor Jézus nem művelt soha csodát. Mert ő használt bizonyos módszereket és eszközöket s fölhasználta azokat a lélektani törvényeket, melyeknek a létezését csak napjainkban kezdjük ismerni. Amiket végzett, nem a törvények megsértésével, hanem a törvények megértésével végezte el és

munkáinak eredménye azt mutatja, hogy az ő módszere a leg-
tökéletesebb összhangzásban volt a természet törvényeivel.
Legfontosabb eszközei, melyeket gyógyításai közben használt,
ezek voltak: a kéz ereje, a szem ereje, a szó ereje, s mindezek
mögött az ő egyéniségének varázsa.

1. A kéz ereje.

Az ember akaratának, erejének eszköze a kéz. Éppen ezért, van abban valami, hogy a jellemre következtetni lehet abból, ahogyan valaki velünk kezét fog. Vannak kezek, amelyek csak látszólag szorítják meg a mienket, a valóságban úgy fekszenek a tenyerünkben, mint valami nehéz, élettelen hal és amelyeknek a visszahúzódását örömmel fogadjuk. Az ilyen kezek önző és felületes lélekre mutatnak. Vannak ismét kezek, melyek úgy ragadják meg ujjainkat, mint valami acélkapocs, szinte összemorzsolják a körmeinket s elfojtott felszisszenést váltanak ki belőlünk. Az ilyen kezek szívtelen lélekre mutatnak, amelyek az érdeklődést maguk iránt jóakarataknak túlságos mutogatásával próbálják biztosítani. A kezek érintkezésénél legtöbbször a találkozás ösvénye nyilik meg az egyének szokásai és akaratai között. Vannak kezek, amelyeknek az érintésére a fejfájás alább hagy, az elme izgatottsága csillapul s visszaadja a sokáig nélkülözött álmot. Bárhogy magyarázzuk is ezt a tényt, lehetetlenség tagadni, hogy vannak ilyen kezek. A kézzel való gyógyításnak egyik legjellegzetesebb esetét írja le Dr. Axel Munthe *The Story of San Michele* című könyvében.¹ Ez a kiváló orvos meg sem próbálja magyarázni ezt a jelenséget, megelégszik azzal, hogy úgy írja le azt, mint veleszületett adottságot, amelynek hatásáról számtalanszor meggyőződött. Ezeket írja: „Miért engedelmeskedtek nekem az én betegeim? Miért tudtam könnyíteni rajtuk kezeimnek egyszerű rájuk-tétele által? Miért lettek egyszerre békések és csöndesek kezemnek homlokukra való tevésétől, haldoklásuk idején, mikor

¹ Magyar fordításban »San Michele regénye« címmel jelent meg.

már beszélni sem tudtak és a halál rémülete kinozta őket? Miért szelidültek meg az Asile Ste Anne örültjei, kik azelőtt ordítottak és dühöngtek, mint valami vadállatok, amikor kioldoztam kényszerzubbonyaikat és kezeiket kezembe fogtam? Miért engedte Leonie, hogy fölvggjam a lábát s kivegyem belőle a nagy tövist, amely miatt pedig ez a nagy nöstény oroszlán három napig nyugtalanul ugrált három lábon?" Különös, hogy ez az író, aki pedig más természetű lélektani kérdésekben oly nagy kíváncsiságot árul el, ennek a jelenségnek az okát meg sem kísérelti magyarázgatni. Egyszerűen azt mondja: „Ez mind benne rejlik a kézben.”

Az evangéliumok írói gyakran megemlékeznek arról, hogy Jézus beteg emberekre helyezte a kezeit s azok meggyógyultak attól. Amikor híre elterjedt városában, Názáretben, a lakósok kérdezgették egymást, honnét vannak ennél ezek? Jézus az ő hitetlenségük miatt „nem is tehet vala ott semmi csodát, csak néhány beteget gyógyíta meg, rájuk vetvén kezeit”. (Márk VI. 6.) Péter anyósánál „megfogja az ő kezét”, vagy „megérinti az ő kezét”. Dekapoliszban „hozának néki egy nehezen szóló siketet és kéri vala őt, hogy vesse reá kezét”. (Márk VII. 32.) Bethsaidában „egy vakot vivének hozzá és kéri vala őt, hogy illesse azt”. (Márk VIII. 22.) Amikor az epileptikus fiú rohama után „olyan lön, mint egy halott,” Jézus „megfogván kezét, fölemelé és az fölkele”. (Márk IX. 27.) Jairusz a Mester lába elé esik és arra kéri őt: „Jer, vesd reá a kezedet, hogy meggyógyuljon és éljen”. (Márk V. 41.) Ugyanezt látjuk a leányka föléléstésénél: „És megfogván a gyermeknek kezét, monda néki: Talitha kumi. Leányka, kelj fel”. (U. o.) A 18 éve beteg asszonynál is Jézus így szól: „Asszony, feloldattál a te betegségedből! És reá veté kezeit és azonnal felegyenesedék az és dicsőíté az Istent”. (Lukács XIII. 12—13.) A bélpoklos esetében is: „Jézus könyörületességre indulván, kezét kinyújtva megérinté őt és monda néki: Akarom, tisztulj meg!” (Márk I. 41.)

Abból az egyszerű tényből, hogy a hozzájövők maguk kérték, hogy érintse meg őket kezével, látszik, hogy híre ment annak, hogy ő a kezével gyógyít. Persze, voltak kivételek is,

mert hiszen olvasunk esetekről, ahol bizonyos távolságból gyógyított.

Az Új testamentum magyarázói ezeknél az eseteknél nagyon meg szoktak akadni. Minthogy más magyarázatot adni nem tudnak, egyszerűen ráfognak, hogy ezek a cselekedetek pusztán szimbólikusok voltak, hogy hitet és reménységet ébresszenek a szenvedőben. Ez a magyarázat azonban a mi számunkra nem magyarázat, mert hiszen tudjuk, hogy sok más nemzedék között is akadtak emberek, akik kezüknek erejével gyógyítani tudtak, mégpedig nemcsak értelmes lényeket, mint az ember, hanem értelmetlen állatokat is. A pszichológiai gyógy mód tanulmányozói célozgatni szoktak bizonyos „idegfluidum“-ra, amely a lelki jelenségek phyziológiai kísérője és amely némely emberből különös erővel árad. Érdemes megjegyezni, hogy amikor a vérfolyásos asszony megérintette Jézust, ő „azonnal észre vé magán, hogy isteni erő áradott vala ki belőle“, (az angolban „gyógyító erő“). Nincsen azonban bizonyítékunk arra, hogy Jézus maga is osztotta volna ezt a fel fogást. Nagy tömeg vette körül s ő megérezte, hogy valaki idegesen megrántotta az ő ruhája szegélyét s hátrafordulva megkérdezte: „Ki az, aki engem illet?“ (Lukács VIII. 45.) Más szavakkal, ő ruhájának a megérintését érezte és nem az erő kimenetelét magából. Lukács azonban más véleményen van és Márktól átvéve a történetet, elfogadja Márk véleményét, mint amely az övével is megegyezik s újabban megszólaltatja Jézust: „Illete engem valaki, mert én észrevettem, hogy erő származék ki tőlem“. (U. o.) Egy másik helyen is erről a nézetéről tett bizonyosságot, mikor azt írja: „És az egész sokaság igyekszik őt vala illetni, mert erő származék belőle és mindeneket meggyógyíta“. (Lukács VI. 19.) Lehet, hogy van ebben valami, talán több, mint amit az orthodox tudomány elismerni hajlandó.

2. A szem ereje.

Az evangélisták többször beszélnek Jézus koncentrált szenvedélyes pillantásáról. Például Márk a száradt kezű ember

meggyógyításánál azt mondja: „Ő pedig elnézvéen őket haraggal” (Márk III. 5.). Valószínű, hogy inkább nagy szomorúság és bánat (az ő szívök keménysége miatt) csillant meg Jézus szemeiből, mint harag. Hasonlóképpen látjuk Jézus szemeinek erejét, amikor Péter háromszor tagadja meg a Mestert s amikor Jézus pillantása könnyekre indítja Pétert. A szemekről azt szokták mondani, hogy azok a lélek ablakai s mi Jézusnál gyakran látjuk, hogy az a szánalom és szeretet, melyet az elnyomottak, betegek és szenvedők iránt érzett, olyan erővel sugárzott ki szemeiből, hogy azt mások is megéreztek. Máskor meg erkölcsi erejének tudatával olyan pillantást tudott vetni, hogy a megszállottak megrázkódtak tőle s a gyógyulás útjára léptek.

3. A szó hatalma.

Ennél a pontnál az ősvangélisták megegyeznek. A legerősebb fegyver, melyet Jézus leggyakrabban használt a fizikai vagy mentális betegségek legyőzésére, szavainak ereje volt, mely néha gyöngéden, máskor szelid, de határozott biztossággal s ismét máskor erős fenyegető parancsként hangzott fel ajkain. A bélpoklosnak, aki leborult előtte és úgy kérte: „Ha akarod, megtisztíthatsz engem”, Jézus kezével megérintve őt, így felelt: „Akarom, tisztulj meg!” (Márk I. 41.) A guttaütöttet, kit barátai vittek Jézus elé, először büntudatától szabadítja meg: „Fiam, megbocsáttattak néked a te bűneid”. Azután magának a betegségnek szegzi szavait s erőt adó, hatalmas hangon, mely a beteg ember lelkét a legmélyéig járta át, így szól: „Mondom néked, kelj föl, vedd fel a te nyoszolyádat és eredj haza”. (Márk II. 11.) Az pedig azonnal fölkele és fölvevén nyoszolyáját, kiméne mindenkinek láttára. A vérfolyásos aszszonynak, ki megérintette ruhája szegélyét s azután félve és remegve várja az ő szavát, így szól: „Leányom, a te hited megtartott téged. Eredj el békével és gyógyulj meg a te bajodból”. (Márk V. 34.) A kapernaumi századoshoz, kinek nagy hite meglepte Jézust, így szól: „Eredj el és legyen néked a te

hited szerint." (Máté VIII. 13.) Érdekes megfigyelni, hogyan bánik a megszállottakkal. A kapernaumi zsinagógában szombat napon meggyógyított ember esetében egyszerűen rászól a rossz szellemre: „Hallgass és gyere ki belőle!” Vagy az epileptikus fiú esetében így szól: „Te néma és süket lélek, én parancsolom néked, menj ki belőle és többé belé ne menj!” (Márk IX. 25.) Ezekben az esetekben látjuk, hogy Jézus olyan Mester, aki tudatában van erejének. Módszerében teljesen különbözik korának ördög-űzőitől. Nem használ mágikus formulákat, vagy énekeket, semmiféle olyan előírásnak sem hódol, mint amilyeneket úgy zsidó, mint pogány körökben, sőt a későbbi keresztény egyházakban is elő szoktak volt írni ilyen esetekben. Egyszerűen szavainak erejével áll szembe a lelki és erkölcsi rosszal és szavai „hirtelenek, hatalmasak és élesebbek, mint a kétélű kardé”. Nála minden egyszerű, de fenséges. „Cselekedetei olyanok, mint Rápháel kecsessége, vagy Phidias nagyvonalúsága: egészen természetesek; de fölötte állnak a természet hétköznapi megnyilatkozásainak, a természet olyan útjait követik, amilyeneket még soha senki más nem követett s így nem is hódíthatott meg.” (M. Arnold: Literature and Dogma. V. fejezet.)

4. Jézus személyiségének ereje.

Nagyon nehéz meghatározni, vagy megmérni a személyiség erejét. Jonathan Edwards életrajz-írója mondja, hogy ez a nagy puritán egyházi férfiú tul erős személyiség volt ahoz, hogy új Anglia népére rászabadítsák, mert azok az ő hipnotikus befolyása alatt gyakran az örültség szélére jutottak. Az ő élénk képzelő ereje, melyet egy nagyon is egyoldalú teológia szolgálatába állított, szellemi emelkedettsége ellenére is sok galibát okozott. A legkevesebb, amit ezzel kapcsolatban mondhatunk, az, hogy Új-Anglia vallásos életének története egészen másképpen alakult volna s jelenlegi kilátásai sokkal több reménységgel kecsegtetnének, ha Edwards kevesebbet olvasta volna Kálvint és többet Origenest, vagy még inkább, ha megpróbálta

volna megérteni az Ember Fiának szeretetét és gondolkozás-módját.

Mintegy ellentétképpen állíthatjuk szembe vele Jézus személyiségének hatását az őt körülvevő emberekre. Sohasem terrorizálja, vagy rémíti meg azokat, ellenkezőleg, hacsak teheti, vigasztalja, bátorítgatja és lelkileg simogatja őket. Egy óriás ereje volt benne, de nem úgy használta azt, mint egy óriás. Teljes ereje mindig készen állt, hogy gyöngéd érzéseinek szolgájává legyen. Nemrégiben olvastuk egyik leghíresebb amerikai orvosunk nyilatkozatát, mely szerint a legtöbb esetben a gyógyulás az orvos személyiségének a hatásától függ és hogy ha valakinek tízszer olyan erős személyisége lenne, mint az övé, nem volna betegség, melyet meg ne tudna gyógyítani. Nem lehet-e föltételezni, hogy Jézusnak meg volt ez a tízszeresen erős személyisége? Képzeljünk el egy orvost, aki a modern orvostudomány eszközeivel rendelkezik és erős egyénisége is van, melyet Istenbe vetett hit és az embereken való segíteni vágyás tesz még gazdagabbá s akinek megvan az a tehetsége is, hogy hitét sugallani tudja pácienseibe is, — lehetetlenség volna határt szabni gyógyító munkássága felbecsülésének. Hiszen ma is az az orvos, aki bizalmat tud maga iránt kelteni a betegben, már igen nagy lépést tett a gyógyítás sikere felé. Dr. Schofield mond el egy esetet egyik betegéről, aki már sok orvossal kísérlezett sikertelenül s ekkor egy híres szakorvosért küldtek. Mikor a beteg meglátta a szakorvost, felkiáltott: „Hála a gondviselő Istennek, úgy érzem, Ön meg fog gyógyítani engem!” s tényleg, a gyógyítás sikerült.

Jézus kezének, szemének és hangjának ereje mögött ott állott mindig az ő hatalmas, parancsoló, lenyűgöző és egyben elbájoló egyénisége. Azt szokták mondani róla, hogy az egyszerű emberek nagyon szívesen hallgatták, viszont biztosak lehetünk arról, hogy az ő magasztos eszméit nagyon tökéletlenül érthették meg. Lehet. Gyógyításai azonban megvilágították az ő tanításait s a hallgatók lelkének legtisztább és legmélyebb rétegéig elérő hatást váltottak ki. Jézus tudta, hogy gyógyításai s az ezzel kapcsolatban elejtett szavai az emberek számára olyan lépcsőfokokat alkotnak, melyekkel az ő tanításainak ér-

telméig juthatnak fel. Jézus azonban nagyobb volt, mint tanái, vagy akár cselekedetei is és az embereket főként az ő gyöngédsége, hite és jósága, hangjának színe, pillantása és kézmozdulatai nyerték meg még akkor is, amikor gondolatait nem tudták megérteni. Egyszer Tennyson és Edward Fitzgerald Danténak és Goethenek egymás mellé állított portréit nézegették. „Vajjon mi az a Dante arcán, ami Goethenél annyira hiányzik?” — kérdezte eltűnődve Fitzgerald. „Az isteni komolyság” — válaszolt Tennyson. Még több joggal lehetne Jézus arcát úgy festeni, hogy arról sugározzék a szellemi és erkölcsi erények összessége, lenyűgözve és fellelkesítve mindenkit, aki reá néz. Az evangélisták sokat beszélnek arról az erőről és hatalomról, mely néki adatott s amely fellépésének kezdete óta jellemezte. Először mint prédikátor jelenik meg Kapernaumban. Hatása felülmulthatatlan és ellenállhatatlan. Olyan egyszerűen, de eredetien és annyi kellemmel beszél, hogy hallgatói megérik hangjából az inspirációt és rabjai lesznek. De ez nem minden. Nemcsak a rendes hétköznapi életet élő embereket tudta lenyűgözni, hanem a rendellenes életet élő, testileg, vagy lelkileg beteg lényeket is. A zsinagógában vala egy ember, akiben tisztátalan lélek volt és felkiálta és monda: „Ah! Mi dolgunk van nekünk veled, názáreti Jézus? Azért jöttél-e, hogy elveszíts minket? Tudom, hogy ki vagy te: az Istennek szentje”. A zavarban és meglepetésben, melyet ez a fölszólalás okozott, Jézus merően arra az emberre néz s a benne levő démonhoz így szól: „Némulj el! És menj ki belőle”. A férfi összeesik, görcsökben vonaglik, majd magához tér, föláll s íme megszabadul kínjaitól s mentális ereje teljes birtokában van. „És mindnyájan elálmélkodának annyira, hogy egymás között kérdezgették mondván: Mi ez? Micsoda új tudomány ez, hogy hatalommal parancsol a tisztátalan lelkeknek is és engedelmeskednek neki?”

Az emberek jellemét meg lehet ismerni többek között abból is, hogy ki az az ideál, akit legjobban csodálnak. Jézus tisztelte és dicsérte Keresztelő Jánost, mert törhetetlen akaraterejű ember volt, nem olyan, mint a nádszál, melyet a szél ide-oda hajt. Ebből következik az, hogy Jézus életeszmenyei

közé tartozott a lélek tántoríthatatlan bátorsága, nyugodt bizakodása és hite saját ügyének igazságában. Ez az a típus, amely leginkább hat másokra, amely kiemeli azokat reménytelenségük és gyávaságuk mélységeiből és visszaadja lelki egészségüket azáltal, hogy önuralomra tanítja őket. S ez még nem minden. Jézus olyan gyógyításokat is hajtott végre, amelyeket a modern ideggyógyász nem tud megismételni. Dehát csodálatos ez? Nem nevezik-e őt minden korban — hogy Richter szavaival éljünk: — „a legszentebbnek, az irgalmasnak és a leg-hatalmasabbnak a szentek között”?

Mi ez a titokzatos vonás Jézusban, mely még ma is fölkelti csodálatunkat vele szemben? Ma már nehezen elemezhetnők az ő lelkét, de annyit megállapíthatunk, hogy ami őt az egész világtörténelemben egyedülállóvá tette, az a benne levő és működő *isteni erő*, mely minden tehetségét, adottságát, testi és lelki szervét lelkesítő, ihlető képességének legmagasabb fokára emelte. A világtörténelemben először jelent meg földünkön egy ember, akiben a földi testet isteni erő mozgatta s megmutatta — amennyire hús és vér megmutathatja — azt a kegyességet, jóságot, szépséget és irgalmasságot, amely az Istené. Életének erkölcsi tisztasága és szándékainak emelkedettsége mellé egészen rendkívüli képességek is járultak, az ő sugalló és telepathikus ereje például, amelyeket életrajz írói nem jegyeztek fel s ezek következtében cselekedetei közül nagyon sokat az érthetlenség ködébe burkoltak. Ha mindezt figyelembe vesszük, nem csodálkozhatunk azon, hogy az ő egész megjelenése, szavai, tekintete, hangja és gesztusai csodálatos hatással voltak azokra a lelkileg béna, szétszakadt személyiségű és zaklatott emberekre, akik segítségét kérték. Minden neurologus tudja, hogy a lelki rendellenességek ama nagy csoportjában, ahol erkölcsi és pszichikai tényezők játszanak közre, egy felemelni és lebilincselni tudó személyiség hatalmas dolgokat vihet véghez. Mindezeket csak észben kell tartanunk s akkor természetesnek fogjuk találni, hogy Jézus megjelenése a földön sokszor egészen egyedülálló lelki- és pszicho-fizikai hatásokat eredményezett.

5. A hit, mint Jézus gyógyításának feltétele.

Eddig Jézus gyógyításairól a gyógyító szempontjából beszéltünk, most nézzük meg, mire van szüksége a betegnek, hogy rajta a gyógyítás keresztül-vihető legyen. Jézus személyiségének a hatása sehol sem jelenik meg úgy előttünk, mint amely mágikusan és törvényfeletten működik, mert Jézus mindig megkívánja, mint gyógyító erejének lélektani eszközét, hogy a beteg, vagy hozzátartozói, vagy mindnyájan higgyenek. Az evangélisták azt mondják, hogy Názáretben nem tudott hatalmas dolgokat vinni végbe egy néhány betegnek a meggyógyításán kívül. Okul az emberek hitetlenségét hozzák föl. Jézus maga is csodálkozott városa lakóinak hitetlenségén. Miért csodálkozott? Azért, mert az Istenbe vetett bizalom számára annyira természetesnek látszott, hogy annak hiánya valami rendellenes lelki alkatot jelentett előtte. Márk az mondja: „Nem tudott” (t. i. gyógyítani.) Máté szerint egyszerűen „nem művelt”. Lukács egyenesen ezzel ellentétes hagyományok alapján írt. Mi a Márk értelmezését fogadjuk el, mert lélektani alapon nagyon is megérthető és hitelessé teszi az a tény is, hogy egy későbbi nemzedék ebben a kijelentésben sértőt vél fölfedezni, mert Jézus csodatevő hatalmát látja benne korlátozottnak. Hogy Jézus a hitetlenség és kételkedés gyújtópontjában tehetetlenné vált, azt könnyű megérteni, hiszen még szónokok is járnak úgy, hogy nem tudnak hatásosan beszélni ellenséges, vagy túlságosan kritizáló gyülekezetek előtt s még orvosoknál is előfordul, hogy nem tudják meggyógyítani az olyan pácienszt, aki nem bízik bennük és a tudásukban. Hogy ereje megvult, mutatja az a tény, hogy egy néhány beteget, akikben volt hit, meg tudott gyógyítani. Az Istenbe vetett hit és a Jézus erejébe vetett bizalom majd mindenik gyógyításnál megjelenik. A vérfolyásos asszony bizonyosságot tett az ő hitéről, amikor nehéz akadályokat győz le, melynek következtében meggyógyul. „Leányom, a te hited megtartott téged,” — mondja néki Jézus. (Márk. V. 34.) Jerikóban egy vak koldus kiált hozzá: „Jézus, könyörülj rajtam”! és sietett a Mester hívását teljesíteni. Volt hite és visszanyerte látását. „Menj el, a te hited megtartott téged” — mondja

Jézus. (Márk X. 52.) Egy bélpoklos jött Jézushoz és így szólt: „Uram, ha akarod, megtisztíthatsz engem“. (Máté VIII. 2.) Volt hite Jézusban és megtisztult.

Vannak más esetek is, amikor, bár nincs szószerint kifejezve, mégis következtetni lehet arra, hogy a beteg hit által gyógyult meg. A száradtkezű ember hallja a felhívást: „Nyújtsd ki a kezedet.“ Minthogy akart engedelmeskedni, átjárta az a csodálatos erő, „kinyújtá az ő kezét és meggyógyult a keze és éppé lőn, mint a másik.“ (Márk III. 5.) Nyilvánvalóan ez az ember hitt Jézus gyógyító erejében. A kapernaumi guttaütött esetében barátainak a hite nyilvánvaló, de az is valószínű, hogy ő maga is kívánt jönni s meggyőzötve az őt vivő négy ember lelkes bizakodásától, a hit magja elvettetett lelkében s egyre nőtt Jézus és a farizeusok vitája alatt. (Márk II. 12.) Péter napának a meggyógyításánál nincsen említés téve a hitről, de talán nem járunk messze az igazságtól, ha fölteszük, hogy a Mester híre mély benyomást tett az asszonyra és hogy jelenléte és szavai elvégezték a test meggyógyítását a befolyásolt lélek segítségével. Vannak viszont más esetek, amikor nem magának a betegnek a hite, hanem a beteg iránt érdeklődő és miatta közbenjáró egyén hite szerepel a gyógyításoknál. A legkarakterisztikusabb esetek erre nézve Jairusz leányának feltámasztása, a százados szolgájának a meggyógyítása és a görög asszony leányának ördögűzés útján való megkönnyítése. E két utóbbi távolból végrehajtott gyógyítás volt. Nézzük meg a százados szolgájának a meggyógyítását. Egy százados Jézushoz küld egy néhány zsidó főembert, hogy megkérjék, jönné el és gyógyítaná meg az ő szolgáját. Jézus elindul velük, egy kis távolságra a háztól azonban a százados elébe siet. „Uram, nem vagyok méltó, hogy az én hajlékomba jöjj!“ — mondja, — „hanem csak szólj egy szót és meggyógyul az én szolgám. Mert én is a hatalmasság alá vetett ember vagyok és vannak alattam vitézek és mondom egyiknek: eredj el és elmegy és a másiknak: jössz te és eljön és az én szolgámnak: tedd ezt és megteszi.“ (Máté VIII. 8—9.) Mintha csak azt mondta volna Jézusnak: „Ugyanígy vannak néked alávetve a betegség szellemei, csak szólnod kell nekik s azok engedelmeskednek neked!“

Jézus pedig amikor ezt hallá, elcsodálkozék és mondá az őt követőknek: „Bizony mondom néktek, még az Izraelben sem találtam ilyen nagy hitet.” És monda Jézus a századosnak, eredj el és legyen néked a te hited szerint. (Angolban: „Mert hited volt, imád meghallgattatott.”) És meggyógyult annak szolgálója abban az órában. (Máté VIII. 10 és 13.) Figyeljük meg, hogy az imádság meghallgattatott, nem a beteg hite miatt, amelyről nincs említés téve, hanem a százados hite miatt. Hogy kell ezt értenünk? Mindenekelőtt nem állnak előttünk az összes részletek. Ezért a hiányzó részletek bevonásával elfogadható elméletet kell felállítanunk. Az elbeszélésből látszik, hogy a százados szerette a szolgáját s feltehetjük, hogy többször beszélgethetett vele a betegségről, felgyógyulása lehetőségéről és arról a nagy gyógyítóról, akinek a híre ebben az időben egész Galileában el volt terjedve. De hogyan lehetne ezt a nagy gyógyítót megközelíteni? A százados mint katona, úgy érezte, nem közeledhetik a zsidó Jézushoz egy ilyen kéréssel. Ezért kér meg egy néhány zsidó főembert, hogy közbenjárjanak érte. Aggodalmaskodásában azonban elhagyja házát s találkozik a társasággal az úton, ahol azután lefolyik a fentebb leírt társalgás. Azok a körülmények, amelyeket ismerünk, elvitathatatlanul arra vallanak, hogy a százados meg volt győződve Jézus gyógyító hatalmáról s nem kételkedhetünk abban sem, hogy a szolga az ő hatalmas és jó bánásmódja miatt szeretett urának hite által szintén befolyásoltatni engedte magát s odahaza a reménység, bizalom és remegő hit közepette várakozott. Honnan tudta azonban Jézus, hogy a gyógyulás tényleg megtörtént? Itt már csak föltevésekkel dolgozhatunk s a ma is ismeretes, bár elégségesen még meg nem magyarázott telepathikus jelenségek figyelembe vételével következtetnünk kell Jézus meglátó, sőt sugalló erejére. Bizonyára lelki szemeivel látta a helyzetet s ugyanakkor sugallta (táv-sugallás) gyógyító befolyását a beteg tudatalattijára.

A görög asszony leányának a meggyógyítása kitűnően állítja eléink Jézus gyöngéd megértését a szenvedésekkel szemben, ugyanakkor azonban néhány zavaró körülményt is tár föl, amelyek magyarázatot kívánnak.

Jézus fáradt és visszavonulni, pihenni vágyik. Galilea északi részének pogány negyedébe vonul vissza. De nem tud rejtve maradni. Egy pogány asszony jön hozzá és kéri, hogy gyógyítsa meg az ő rossz szellemektől látogatott leányát. Jézus — Máté szerint — megmagyarázza, hogy ő csak Izrael házának elveszett juhainhoz jött. Nem jó elvenni a gyermekek kenyerét és a kutyák elé dobni, mondja. Női ösztönösséggel az asszony átveszi Jézus hasonlatát s így folytatja: „Úgy van Uram, de hiszen az ebek is esznek a morzsalékokból, amik az ő uroknak asztaláról aláhullnak.” Jézus nem tud ellenállni ennek a humoros visszavágásnak és így felel: „Ó, asszony, nagy a te hited. Legyen néked a te akaratod szerint. És meggyógyula az ő leánya attól a pillanattól fogva.” (Máté XV. 24—28.) Máté szerint a kánáneus asszony az ő nagy hite miatt hallgattatik meg, viszont Márk szerint az asszony ügyes visszavágása, melyből a humor sem hiányzott, indította arra Jézust, hogy meggyógyítsa a leányát. Jézus valószínűleg mind a két indok által befolyásolva érezte magát, az asszony nagy hite, nemkülönben megértő és bizakodó elméssége fölfrissítőleg hatott rá lelki depressziója idején. Ez a történet nagyszerűen mutat rá a Mester emberi együttérzésére, valamint az asszony legyőzhetetlen bizakodására is, aki Jézus szavainak élessége mögött megérezte az együttérző és megértő lelket. Jézus kezdeti vonakodása a segítség-nyújtásban egészen rendkívüli dolog, amely jellemével szinte gyökeresen ellenkezik. Mégis meg kell értenünk, hogy ő úgy érezte, küldetése tényleg elsősorban Izrael számára vonatkozik, hogy az isteni akaratot, mely cselekedeteinek határait megszabta, nem akarja próbára tenni. Viszont ugyancsak Jézus jól tudta azt is, s tanította is, hogy Istennek a szeretete nem részrehajló, hanem éppen úgy sugárzik mindenkire, mint ahogyan a nap feljön a jókra és a gonoszakra egyaránt. Ezért engedett a kánáneus asszony kérésének s meggyógyította leányát.

Vajjon az orvosi tudomány ellent mond-e mindezeknek s főképpen Jézus ama állításának, hogy ő gyógyítani tud, ahol csak hitet talál? Íme, egy kiváló orvostudós megjegyzései, melyeket egy orvosi szak-folyóiratban közölt le, szigorúan tudo-

mányos szempontból: „Az életben nincsen hatalmasabb erő, mint a hit. Ez az a nagy mindent-megmozgató-hatalom, melyet sem megmérni, sem analizálni nem lehet. Megfoghatatlan, mint az éther. Elkerülhetetlen, mint a nehézségi erő. Az erkölcsi és a mentális szférák rádiuma. Titokzatos, meghatározhatatlan, de eredményeiben felismerhető. A hit kiömlik, mint valami ellenállhatatlan árama a belső erőnek s egy jöttát se veszít ható erejéből működése közben... Valóban a hit az emberi természet csodája, melyet a tudomány készségesen elfogad s csodálatos eredményeiben tanulmányoz is. Ha meggondoljuk, hogy milyen dolgokat vitt véghez a történelem folyamán, akkor ehhez mérten az egyéni gyógyulásokban való szerep tulajdonképpen jelentéktelen, viszont nincsen olyan mezeje a tudománynak, ahol a hit erejét jobban lehetne tanulmányozni, mint éppen itt.”¹

---

¹ A 44—57 oldalakat a „Body, Mind and Spirit“ c. munkából fordítottam.